

مرکز بررسی‌ها و مطالعات راهبردی - نکته روز شماره ۴ - بیست و دوم تیرماه ۹۳

تنظیم همکاری های صنعتی ایران با کشورهای پیشرو در جهان

محمد رضا عابدین مقانکی

توضیح اجمالی:

با آغاز مذاکرات هسته ای میان ایران و کشورهای پنج به علاوه یک، برخی روزنه های امید برای بازگشت ایران به صحنه اقتصاد جهانی آشکار شده است. در این مسیر، ایران به عنوان کشوری که در حال باز کردن مجدد بازار خود بر روی کشورهای دنیاست، گزینه های متعددی را برای انتخاب به عنوان شریک تجاری در پیش رو دارد. به همین سبب تصمیم گیران اقتصادی، تجاری و صنعتی کشور باید در انتخاب مبادی واردات کالا و یا همکاران صنعتی - تجاری خود با دقت عمل زیادی اقدام نمایند. از همین رو ابتدا می بایست صنایع بر اساس نیاز وارداتی کشور مشخص و رتبه بندی گردند. آن گاه مهمترین کشورهای پیشرو در جهان در تامین نیازهای مزبور تعیین شده و سپس با توجه به گزینه های چندگانه مشخص شده، اقدام لازم برای انتخاب کشورهای مورد نظر صورت پذیرد. ضمن آن که داشتن شناخت لازم در خصوص تعدد رقبا، می تواند مذاکره کنندگان تجاری ایرانی را در موقعیت چانه زنی بالاتری قرار دهد.

تداوم همکاری در این صنایع می تواند یا به صورت تامین نیازهای وارداتی بیشتر از این کشور ها باشد و یا به صورت قرار گرفتن ایران در زنجیره تولید ارزش در آن صنعت خاص به شکل همکاری های صنعتی - تجاری باشد. به طوری که ایران می تواند پیشنهاد تولید بخشی از زنجیره تولید محصولات صنعت مربوطه را به کشور مقابل ارائه نموده و با تولید آن بخش و صادرات آن، امکان توسعه تولید و اشتغال و بهبود کیفیت تولید در کشور را فراهم آورد.

نکات کلیدی:

۱. بر اساس بررسی های انجام شده، بیشترین واردات ایران در سال های اخیر مربوط به محصولات تولیدی در زمینه هایی چون صنعت تولید آهن و فولاد، صنعت تولید ماشین آلات و تجهیزات غیر الکترونیکی، صنعت ساخت محصولات فلزی ویژه، صنعت ساخت وسایط نقلیه موتوری، تولیدات کشاورزی و دامی و فرآورده های تولیدی پالایشگاه های نفت بوده است.

۲. در صنعت تولید آهن و فولاد، کشورهای چین، ژاپن و آلمان جزو سرآمدان به حساب می آیند.

۳. در صنعت تولید ماشین آلات و تجهیزات غیر الکترونیکی کشورهای آلمان و چین مهمترین کشورها می باشند.

۴. در زمینه صنعت ساخت محصولات فلزی ویژه نیز کشورهای مهم آلمان و ژاپن هستند.

۵. کشورهای آلمان و ژاپن از جمله مهمترین کشورهای فعال در زمینه صنعت ساخت وسایط نقلیه موتوری به حساب می آید.

۶. هلند و برزیل مهمترین فعالان صحنه تولید و تجارت محصولات کشاورزی و دامی اند.

۷. روسیه و سنگاپور نیز اصلی ترین صحنه گردانان فرآورده های تولیدی پالایشگاه های نفت در جهان می باشند.

البته گفتنی است که هرچند آمریکا در صنایع مورد بحث در این نوشتار یکی از اصلی ترین کشور های پیشرو محسوب می شود، اما به دلیل سردی بیش از حد روابط ایران با این کشور، شاید نام بردن از آن به عنوان کشوری که ایران می تواند به گسترش تجارت با آن بیندیشد کمی زود بوده و به همین جهت فقط نام سایر کشورهای مطرح مورد اشاره قرار گرفته است.

بنابراین مهم آن است که با استفاده از افزایش تعداد شرکای تجاری ایران و جهت گیری به سمت کشورهای دارای فناوری بالاتر در هر صنعت، امکان متنوع سازی شرکای تجاری ایران و نیز کالاهای تجاری برتر در زمینه واردات فراهم گردد. اما در مجموع ایران می تواند بر اساس دو گونه مبادلات با این کشور ها مذاکره نماید. یک نمونه مبادلات، توسعه بیشتر واردات کشور از این مبادی می باشد و گونه دیگر مبادلات، انجام همکاری با این کشورها برای قرار گرفتن ایران در زنجیره تولید محصولات این صنعت است که می تواند برای تامین نیاز داخل و یا انجام صادرات مجدد صورت پذیرد.